

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul „SOLIDARITĂȚII“, federala institutelor financiare românești.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chișeteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economistul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Insoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniarevă), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mădăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Tărnăveana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 40[—], pe 1/2 an K 20[—]

Director:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 20 fileri.

Sumarul:

Un cuvânt către băncile noastre. — Socialismul și ordinea economică-socială actuală. — Prigoniri. — Congresul social-democrat român. — Regularea valutei în Bohemia. — *Cronică*: Comisari de alimentație. De ce are nevoie România veche? Dispoziții valutare în Jugo-Slavia. Urcări de capital social în 1918. Ultima tragere la sorți a lozurilor de stat din 1864. Controlul fabricilor și imobilelor maghiare în Jugo-Slavia. — *O rugare*. — *Invitare la abonament*. — *Bibliografie*.

Un cuvânt către băncile noastre.

Precum am anunțat în Nrul nostru trecut, la 15 crt. reprezentanții a 61 dintre toate băncile noastre, convocate de șeful resortului comerțului și agriculturii la o consfătuire „pentru discutarea mai multor chestiuni, ce interesează deaproape băncile în situația schimbată“ — au hotărât, în principiu, înființarea unei bănci noi: „Banca centrală industrială și comercială“.

Hotărârea aceasta principială a delegaților prezenți la consfătuire, asupra unicului obiect pus în discuție, urmează a fi ratificată de factorii competenți a băncilor noastre, după ce vor fi primit prospectul de fondare și se vor fi orientat pe deplin asupra necesității și a scopurilor noii întreprinderi, ce se intenționează a se fonda, mare parte, cu concursul institutelor noastre de bani și a cercurilor grupate în jurul lor.

Este primul caz dela întemeierea „Solidarității“ încoace, că se încearcă inițierea unei acțiuni comune a băncilor noastre — fără conlucrarea, ba chiar cu ocolirea însoțirii acestora, a „Solidarității“. Căci trebuie să constatăm la acest loc, pentru orientarea acelor bănci ale noastre, cari încă nu ar ști sau pe cari le-a sedus poate aparențele, că biroul și direcțiunea „Solidarității“ au stat departe de inițiativa luată pentru con-

vocarea consfătuirii băncilor noastre și au știut despre scopul pentru care aceste au fost convocate la Sibiu, tot atât de puțin, ca și delegații trimiși la consfătuire și mandanții lor.

Că pentru ce s'a procedat astfel nu cercetăm.

Cu toate acestea direcțiunea „Solidarității“, întregită cu reprezentanții mai multor bănci de seamă a noastre, în ședința sa plenară dela 16 crt. luând, post festum, act de inițiativa resortului comerțului și agriculturii și de apelul adresat de acesta către membri însoțirii noastre și aprobând din partea sa ideea și oportunitatea înființării „Băncii centrale industriale și comerciale“ proiectate, a căutat căile și mijloacele, cari se facă posibilă și să asigure o conlucrare armonică și frățească între inițiatorii noii întreprinderi și băncile-membre a „Solidarității“.

Conștie de chemarea sa de a fi sub toate împrejurările ocrotitoarea intereselor morale și materiale a institutelor noastre de bani, la a cărora mijloace bănești se apelă în prima linie în cazul de față, direcțiunea „Solidarității“ a aflat de lipsă să ceară dela inițiatorii „Băncii Centrale industriale și comerciale“ următoarele modificări a „Prospectului de fondare“ ce urmă să fie scris în calitate de fondatori de 10 reprezentanți a băncilor noastre mai de seamă:

1. În primul Consiliu de administrație numit de fondatori, pe primul period de 3 ani, să se rezerveze reprezentanților băncilor noastre, membre a „Solidarității“ jumătate, plus unul, din numărul membrilor aceluși Consiliu.

2. Sistemul de vot să se modifice în sensul, că fiecare acție are în adunarea generală un vot și

3. Noua bancă să nu se poată ocupa cu alte afaceri de bancă resp. de credit, decât numai cele

strict legate și necesitate de afacerile ei proprii industriale și comerciale.

Considerațiile, cari au determinat direcțiunea „Solidarității“ la formularea dezideratelor de mai sus sunt prea firești și ușor de înțeles. Voia, în vederea privilegiilor de afaceri excepționale, cu cari va fi investită după declarațiile inițiatorilor, „Banca centrală“ să asigure în conducerea acesteia, pe seama băncilor noastre, întemeietoare și acționare, o reprezentanță, menită a țineă cumpăna dreaptă între interesele Centralei de o parte și între interesele singuraticelor noastre bănci de altă parte.

Din aceleași considerații s'a cerut modificarea sistemului de vot, o cerere nu numai echitabilă, ci și justă, câtă vreme se contează la întemeierea noii societăți în măsură preponderantă la capitalurile băncilor noastre și a cercurilor lor conducătoare.

În fine, ce privește cererea a treia a fost numai rațional și de datorie direcțiunii „Solidarității“ să nu aproabe crearea unei noue concurențe pe seama băncilor noastre, pe terenul afacerilor de bancă resp. de credit — prin înseși mijloacele lor proprii; căci iată cum glăsuiește în privința aceasta punctul c) din programul de acțiune cuprins în proiectul de prospect al „Băncii centrale“:

„Va înlesni creditul și va face orice afaceri de bancă, întreținând legături financiare cu băncile mari din țară și cu piețele de bani din străinătate, executând aici aceste afaceri cu ajutorul și prin băncile din teritoriul imperiului nostru“.

Cererile pe cât de echitabile, pe atât de juste ale direcțiunii „Solidarității“ n'au fost onorate în nici o direcțiune din partea inițiatorului noii întreprinderi, a dlui Dr. Victor Bontescu și diferendul între D-șă și conducerea însoțirii noastre încă nu este aplanat.

Între astfel de împrejurări recomandăm băncilor noastre ca până la un nou aviz din partea direcțiunii „Solidarității“, ce se întrunește la o nouă ședință, să observe rezerva cuvenită la luarea de angajamente meritorice la fondarea „Băncii centrale industriale și comerciale“.

Socialismul și ordinea economică-socială actuală.

— De Ioan Iosif, profesor de economie politică și de drept. —
(Urmare).

Abia secolul al XVIII-lea — cum am amintit, a adus cu sine lumea ideilor de reforme sociale, în care discuțiunile juridice ale scriitorilor și oamenilor de stat din Franța cum au fost J. I. Rousseau și Montesquieu ș. a. au ajuns a fi centrul cugetării oamenilor de pe atunci. Abuzurile curții regale și ale aristocrației franceze au fost acele motive, acele subiecte, cari au liferat materialul bogat al discuțiunilor și al productelor științifice ale societății culte de pe

atunci. Societatea aceasta eră reprezentată atunci prin burghezime, care alături cu jobăgimea și cu proletarii, au produs revoluțiunea cea mare franceză. Originea socialismului modern este a se căuta în mișcarea cea violentă sângeroasă cunoscută sub numirea de Revoluțiunea cea mare franceză. Patimile și nedreptățile seculare și-au ajuns culmea, și astfel în mod necesar a urmat și aceasta revoluțiune, care a sdruncinat și a nimicuit din temelii ordinea socială de până atunci, când s'a decretat egalitatea, libertatea și fraternitatea. Marselieza a fost cântecul timpului și a rămas până în ziua de astăzi, sub numirea de «*Internaționala*», melodia și ritmul celor oprimați economicște și politicște. Și astăzi socialiaștii, cu Internaționala își încep demonstrațiile și petrecerile.

Sociologia în cercetările sale cunoaște așa numitele idei și forțe latente, cari își așteaptă numai ocaziunea binevenită, ca să izbucnească în forma concretă a manifestațiilor sensibile, reale și vizibile ale organismului social. Socialismul sau mai bine zis fenomenele sociale și economice, cari formează baza socialismului, că părți evidente ale manifestațiunilor vieții sociale, sunt identice în forma reprezentării și existenței lor cu oricare fenomen sociologic general. Revoluțiunea cea mare franceză, nu a fost altceva decât izbucnirea ideilor și forțelor latente acumulate de secol de arândul. Revoluțiunea cea mare franceză, cauzată de motive economice, pe lângă aceea că a distrus ordinea economică socială de până atunci, a preparat terenul pentru dezvoltarea și mai mare a literaturii economice sociale, a permis pătrunderea și mai profundă a spiritului omenesc individual și social și astfel ideile liberale puse în praxă și-au început a face cursul de dezvoltare, de evaluare căutând cu ajutorul diferitelor metode de cercetare și de constatare a-și concretiza principiile și a-și forma școala sa proprie, cu pleiada de adepți, cu grupul său de savanți. De aci înainte socialismul intră în stadiul decisiv al dezvoltării sale.

Punctul cel adevărat însă de mănecare al socialismului, privit ca o mișcare politică îl aflăm în începutul său de concretizare în prima linie la «*Conspirația lui Baboeuf din 1796*. După Baboeuf, revoluțiunea franceză, nu a realizat decât egalitatea politică, nu însă cea reală, cea de fapt» înțelegând sub aceasta egalitatea economică și socială. Arată defectele formelor nouă de organizare de stat și de organizație socială-economică, criticând cu asprime rezultatele obținute de Revoluțiunea cea mare franceză. Pentru realizarea completă a egalității și fraternității el cere direct *supresiunea proprietății private*. Tot cam în sensul acesta vorbește și Godwin în Anglia pe la anul 1793.

Babuvismul sub imperiu însă nu a avut nici influință. Pe deoparte campaniile franceze continuente încă multă vreme după izbucnirea revoluțiunii, iar pe de altă parte instabilitatea regimelor — lipsa de liniște sufletească necesară fermentării

ideilor nouă preocupările tuturor față de grija momentului de mâne, toate acestea au fost circumstanțe puțin favorabile plantării și dezvoltării acestor idei atât de radicale. Milioanele abea ajunse la proprietate nici în teorie nu ar fi admis abolirea dreptului de proprietate privată. Influența babuismului începe a se simți abia cu aproape patruzeci de ani mai târziu pe la a. 1830; până atunci însă literatura și munca depusă în serviciul socialismului nu a rămas infructuoasă. Ca momente decizive la formarea noii școli economice-sociale, fără îndoială trebuiesc amintite scrierile fundatorului științelor economice, scrierile lui Adam Smith, referitoare la forma cea nouă ce au început a lua industria și comerțul, Mașinismul este termenul și semnificarea noii reforme, ce a început a lua producțiunea. Mașinismul este acela care a produs desechilibrul între forțele muncitoare din serviciul producțiunii și între producțiunea uzinelor industriale, provăzute acum cu forțe motorice tehnice, eliminând astfel o parte din brațele muncitorilor.

Mașinismul deodată cu industrialismul și cu marele comerț a dat ansă la perfecționările tehnice, cari la rândul lor aplicate pe terenul producțiunii a ușurat fundarea și dezvoltarea multelor stabilimente industriale, fondarea marilor întreprinderi de transport și comerciale și toate acestea la oaltă privite ca mijloace de concentrare a producțiunii, sunt totodată mijloacele dezvoltării *capitalismului modern*. Că ce însemnătate are capitalismul modern în ordinea economică-socială actuală și cum este privit de socialism, sunt lucruri ușor de înțeles. Despre aceasta vom vorbi însă mai târziu.

Să trecem acum la un alt reprezentant al ideilor referitoare la reformarea societății și ordinii economice sociale moderne. Acesta este filozoful francez Saint Simon (Contele Henry de Rouvroy) 1760—1825 fondatorul școlii politice și sociale saint-simoniste, care a durat până la 1833.

Saint-Simon nu a fost socialist, ci el a fost un cugetător profund și un reformist convins al societății moderne, dezvoltându-și vederile și ideile cu o convingere rară. Scrierile lui denotă spiritul fin și observatorul subtil al fenomenelor sociale și economice și dacă concluziunile lui nu au fost confirmate de evenimentele, ce s'au succedat de atunci până acum, împrejurarea aceasta nu detrage nimica din valoarea filozofică-economică a observărilor din opera sa.

Saint-Simon în timpul său crede în prima linie, că militarismul este în decadență continuă și astfel cum zicea el «exploatarea oamenilor prin oameni a trecut deja de punctul său zenital. După aceea Saint-Simon se ocupă cu idea unei organizări a muncitorilor, adică cu exploatarea globului terestru prin industrie. Societatea actuală este rea, însă legea progresului continuu, ne îndreptățește a crede că ea va deveni o societate mai bună. Societatea de acum este nejustă, este o societate militaristă și pătrunsă

și de alte vicii. Societatea viitoare trebuie să fie o societate de asociațiune, de iubire și de echitate. În societatea viitorului proprietatea ereditară va fi doborâtă. Societatea cea nouă zice Saint-Simon va fi o ordine, o ierarhie de industriași, de savanți și de preoți, în care regula, legea timpului va fi ca fiecăruia după capacitatea sa și fiecărei capacități după operele sale», *cuique suum* va fi lozincă societății viitoare, unde justiția, echitatea și egalitatea absolută va trebui să domineze.

Saint-Simon consideră problemele industriale de mai mare importanță ca problemele politice. El atacă pe proprietarii fără ocupațiuni; pentru Saint-Simon membrii cei mai utili ai societății omenești sunt întreprinzătorii, comercianții și bancherii.

După cum putem vedea Saint-Simon nu a fost socialist în sensul adevărat, ideile lui însă au alimentat în măsură mare literatura socială științifică și propaganda socialistă. Școala saint-simonistă numără ca discipoli pe Enfantin, pe Bozard, pe Blanqui și pe alții.

În tot aceea ce s'a scris și s'a făcut în direcțiunea transformării societății moderne până la anul 1832. cuvântul socialism, socialist sau alte derivate ale acestora, nu au fost folosite de loc în literatura și propaganda socialistă. Acestea pentru prim dată au fost folosite de Pierre Leroux, un discipol al lui Saint-Simon, opunând aceste expresiuni sau denumiri individualismului, care este o doctrină filozofică-economică în opoziție diametrală cu socialismul. Nu poate fi vorba — zic socialiștii — de sistemul individualist într-o societate justă, ci numai de o socializare a tuturor bunurilor materiale și morale. Expresiunea pusă în circulațiune de Pierre Leroux s'a bucurat de cea mai mare popularitate și ca fulgerul s'a fost răspândit în lumea și în literatura economică-socialistă.

Despre rolul publicistului Pierre Leroux în literatura socialistă numai atâta amintim, că el fost un discipol și un continuator a lui Saint-Simon, chiar și după dizolvarea școlii saint-simoniste din 1833.

Nu putem trece cu vederea în dezvoltarea și edificarea socialismului modern nici activitatea lui Blanqui un alt discipol al școlii saint-simoniste. După Blanqui, organismul social nu este opera unuia sau la vre-o câțiva; acest organism se formează pe pipăite și prin experiență progresivă. El compară societatea cu un fluviu și zice: delătorează un obstacol din cursul lui, creiază-i o pantă pentru scurgerea lui, dar să nu ai nici când pretenția de a crea fluviul însuși.

Un alt reprezentant al socialismului este Owen, care este unul dintre cei mai radicali reformiști ai societății moderne.

Owen a fost pe la anul 1800 directorul unei mari fabrici de filatură din Anglia. A fost un om pătruns de altruismul cel mai perfect și de sentimentul cel mai curat filantropic.

Ca directorul fabricii a avut ocaziune să cunoască mizeriile muncitorilor de sub mâna lui, și a

făcut tot posibilul ca să amelioreze situația precară a acestora. În mai multe rânduri a cerut intervenția statului în favorul proletarilor. Cauza mizeriilor le vede în capitalul industrial și comercial, pentru aceea combate cu toate mijloacele capitalismul, care din zi în zi își luă desvoltare tot mai mare. Combaterea capitalismului însă nu este suficientă, de aceea Owen cere și propagă *organizarea economică a muncitorilor în sens comunist și astfel transformarea societății moderne într-o societate comunistă*. Aici amintim și pe filozoful și sociologul francez Fourier, fondatorul școlii falasteriene, conform căreia toți comuniștii vor avea o locuință comună numită falaster.

Tot în același sens și în același ordine de idei a scris ca și Owen. Sistemul socialist al acestora a rămas celebru în literatura și știința socialistă și este cunoscut sub numirea de *sistemul comunist*. Astăzi comunismul radical și imposibil a lui Owen și Fourier, nu mai este susținut de nici un scriitor serios socialist. Sistemul acesta fantastic și-a trăit epoca, și poate numai câte un scrinit fanatic, lipsit de elementele cunoștințelor economice și sociale, mai poate susține așa ceva.

Sub *comunismul de tot modern*, este a se înțelege transformarea regimului actual de proprietate în sens comunist, adică *transformarea proprietății private în proprietate socială*.

Un rol destul de pronunțat în formarea socialismului au avut și «Trade-Union»-urile engleze, (Sindicatul muncitorilor englezi) cari în lupta pentru exoperarea condițiilor corăspunsătoare de existență, ca mijloc de o eficacitate aproape sigură au decretat și acceptat *greva generală*. Cu Trade-Union-urile și cu mijloacele lor de luptă, vedem deja și muncitorimea organizată luptând în contra capitalismului organizat.

De aci înainte capitalismul și proletariatul, ajung concepțiile ordinei de zi și știința socială și economică tot mai mult își îndreptează atențiunea asupra acestora.

Cel mai mare scriitor socialist, care a avut o influință enormă asupra desvoltării și propagandei socialiste a fost evreul german, Carol Marx, fondatorul doctrinei socialiste cunoscută și foarte răspândită sub numirea *socialismul democratic internațional*. Este imposibil a redă ideile și principiile lui Marx cuprinse în studiile și lucrările sale număroase referitoare la chestiunile sociale și economice. Cea mai remarcabilă operă a sa este. «Capitalul (Das Capital)». În lucrarea aceasta scrisă în mai multe volume se ocupă cu toate chestiunile de natură economică și socială, atacând principiile economice stabilite până atunci, și natural făcând uz foarte des de sofistărie. Terminii și concepțiile economice sunt adeseori fals interpretate. Cu o critică a scrierilor lui Carol Max nu avem intenția, dar nici pretenția de a ne ocupa aci. Ele sunt trecute deja prin critica savanților celebri și între alții amintim pe marele economist Wilfredo Poreto, care capitol de capitol supune opera

lui Marx, Capitalul, unei foarte bazate comentări și cernerii. Scopul nostru este să arătăm, cari sunt în general vederile și rolul lui Marx și al adepților săi referitoare la desvoltarea socialismului modern.

(Va urmă).

Prigoniri.

Anii 1916—1918 în județul Brașov.

(Sfârșit).

Alt caz! După retragerea Românilor din Transilvania, presa ungurească a făcut mare tâmbălu cu afirmația cum că Românii din Săcuime, — cari nu știu românește, trec la catolicism și reformați, voind astfel a rupe și ultima legătură sufletească, ce-i legă de românism. Iată cum se facea lucrul (vezi declarația părintelui Augustin Cosma din Mikoujfalau).

Preotul Augustin Cosma din Mikoujfalau, o comună românească în comitatul Treiscaune, a fost închis din 11 Febr. 1917—19 August 1917 și apoi internat în comuna Rotbav, com. Brașovului — numai pentru că rămânând poporul, care nici românește nu vorbește, dar ține la neamul lui, fără conducător, să fie silit a-și părăsi legea. S'a făcut tot posibilul, întreg aparatul administrativ pus în mișcare și cu presiuni enorme s'au aflat câțiva inși, cari au trecut la catolicism, iar preotul rom. cat. i-a jurat pe acestea zicându-le, că jurământul acesta e valabil pentru întreg satul! *Iar preotul întemnițat și internat cu hotărârea 67/1918 kp. a vicecomitelui comitatului Treiscaune a fost șters din evidența alegătorilor sub titlu, că s'a depărtat din comună*. Fără comentari!

Tot administrația a fost aceea, care servea cu date și informații tuturor forurilor. Internările s'au făcut pe baza recomandății lor binevoitoare. Ea extradă atestate despre trătătorii îndepărtați cu dușmanul. Aceste atestate, făcute fără de cercetări prealabile asupra împrejurărilor în care s'a dus respectivul, erau îndestulătoare pentru a porni procedura criminală pentru trădare de patrie, a ordona sequestru de asigurare criminală, — și a vinde averea în licitație publică.

Să mai amintim în special privitor la Brașov, că am avut nenorocirea a avea de reprezentant fiscal pe un anumit Domn Majlath, care denumit de curator avea singurul interes de a-și umplea buzunarul său. Secvestrele și licitațiile se țineau lanț, — iar executorul avea clienții săi favoriți ca cumpărători permanenți și aproape unici, în care chip se ajungea în permanență la un preț, care eră de ajuns pentru acoperirea speselor, dar nici decum pentru a mai păstră ceva pentru hoțul de păgubaș. Negustorul de mobile Copf permanentul cumpărător s'a refugiat înainte de intrarea trupelor române.

Mulțămită acestui procedeu s'a îmbogățit cumpărătorul, curatorul și nu e exchis, cumcă și executorul. Cu greu i-a mai rămas însă altuia ceva.

Avutul refugiaților și întemnițaților eră libera pradă a tuturor celor rămași. Iar pentru-ca întreg procedeul să-și aibe capacul — pagubele acestor jertfe nu au fost nici când lichidate, — fiind absolută normă, *că Românilor nu le compete despăgubiri*. Aceasta normă o vedem exprimată în formă concretă în decisul 26623/1917 tan. a magistratului Brașov, prin care petentulu, George Tomoșoiu proprietar din Brașov, i se comunică, cumcă unui Român nu i se poate satorî și licuida despăgubire, fiind paguba cauzată de armate română.

Cumcă autoritățile ungare au avut în privința aceasta îndrumări speciale rezultă mai ales din faptul că:

Locuitorilor Sași din comuna Rotbav li s'a stabilit despăgubiri în suma de Cor. 173000, locuitorilor români li s'a stabilit 46,788 Cor., — s'a asigant Sașilor suma întregă, — Românilor 450 Cor.

În comuna Cristian com. Brașov pagube suferite de Români Cor. 1.339,840, — s'au stabilit 306.837 Cor — Sașilor li s'a signat suma de K 454,000, iar Românilor nimic.

În comuna Bod (Brașov) li s'a lichidat Sașilor 941,200 Cor. — Români au avut pagubă de 426,748 Cor. — nu li s'a lichidat nici un ban!

Conform unui atestat extradat de Consiliul național din Feldioara cu ocaziunea conscrierii pagubelor Români internați și întemnițați nu au fost luți în combinație spunându-li-se că la trădători de patrie nu le compet despăgubiri!

Dar nimic nu caracterizează mai bine administrația ungurească dela 1916 încoace decât acuza ridicată de sfatul național din Zărnești în contra primpretorului Herszenyi Béla al cercului Bran. Pentru 49 de cazuri de maltratări prin abuz de putere și recurări volnice în propriul interes se ridică a cuză în contra acestuia.

Ca încheiere trebuie să mai amintim niște date, ce ulterior mi-au venit la cunoștință. Arestanții închisorii militare din Cluj, atât cei în prevenție, cât și cei judecați, trebuiau să lucreze muncă grea. Fabrica de chibrite Reiter a fost cu ajutorul lor adaptată, iar fabrica de piele a fost zidită exclusiv de arestanți români, într'un timp când munca brută se plăteă cu 16 Cor. — zilnic. Pentru munca lor se plăteă 5 Cor. — din care sumă $\frac{2}{3}$ se trăgeă pentru alimentație, iar restul le stăteă la dispoziția arestanților, deși propriu zis, celor în prevenție, le-ar fi competat întreagă suma.

De încheiere accentuez cumcă cazurile de mai sus nu sunt cazuri sporadice. Fiecare din ele le-ai puteă istorisi despre sute și mii de persoane. Deasemenea trebuie să accentuez, cumcă datele de mai sus privesc mai mult pe Brașoveni și sunt convins, că adunându-le, fixându-le și dându-le publicității, am făcut un serviciu cauzei naționale — pentruca să nu se dee uitării și să servească ca bază la unele dispoziții, ce autoritățile noastre ar aveă să le ieie în consecință.

(Brașov).

Dr. Constantin Moga,
advocat.

Congresul social-democrat român.

La 19 și 20 crt. s'a ținut în orașul nostru al X-lea congres social-democrat român. A fost deschis și prezidat de dl Ioan Flueraș, șeful resortului ocrotirilor sociale, în prezența unui număr de peste 100 membri delegați din toate ținuturile Ardealului, Banatului și țării ungurești:

După darea de seamă a comitetului, prezentată cu multă vervă de dl Josif Jumanca, șeful resortului industriei, congresul a primit următoarea rezoluție:

Congresul partidului social-democrat din Ardeal și Banat ținut în zilele de 19—20 Ianuarie n. la Sibiu, luând act despre darea de seamă a comitetului:

Declară că este deplin acord cu ținuta delegaților social-democrați, cari la adunarea națională din Alba-Iulia, în concordanță cu voința întregului neam românesc, au votat pentru unirea tuturor Românilor. Congresul constată că unirea poporului românesc într'un singur stat independent, este o necesitate istorică, bazată pe dreptul de liberă dispoziție al tuturor popoarelor — și social-democrația română când a aderat la înfăptuirea acestui ideal al Românilor de pretutindeni n'a depășit întru nimic dela principiile stabilite de congresele socialiste internaționale, cari totdeauna au recunoscut dreptul fiecărei națiuni asuprite și divizate sub mai multe stăpâniri străine de-a luptă în primul rând pentru independența sa.

Neamul românesc fiind o națiune ruptă în bucăți, eră condamnat a nu-și puteă desvoltă în deplină libertate toate bunurile ce posedă — materiale, intelectuale, sufletești. Impărțit în mai multe părți, desvoltarea sa devenise anormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad. Luptele continue pentru menșinerea caracterului etnic absorbeau partea cea mai mare a forțelor sale morale și intelectuale, iar în urma acestui neajuns evoluția organismului social al națiunii române sufereă și stagnă foarte mult. Faptul acesta, precum și consecințele războiului națiunilor care s'a terminat cu descompunerea vechei împărății austro-ungare, asigurându-ne tuturor popoarelor înglobate în organismul acestei împărății dreptul independenței naționale, a determinat și socialdemocrația română din Ardeal și Banat a contribuî la realizarea idealului național al Țării Românești. De aceea putem zice împreună cu marele nostru învățator, tovarășul C. Dobrogeanu-Gherea: «Cu conștiința perfect împăcată în plenitudinea dreptului nostru, am formulat revendicările noastre, le-am formulat în virtutea dreptului imprescriptibil al unui popor de-a trăi nesupărat și de sine stătător în marginele sale etnice.»

Congresul este convins că hotărârea aceasta a partidului social-democrat din Ardeal și Banat va întâmpină aprobarea întregii internaționale.

Iar când se enunță hotărârea aceasta în mod sârbătorec, congresul cu satisfacție ia la cunoștință faptul că — cu aprobarea comitetului executiv —

doi dintre membrii partidului nostru au intrat în Consiliul Dirigent, apărând acolo în mod direct interesele muncitorimei.

Privitor la organizațiile economice congresul a primit rezoluția, ce urmează:

Congresul partidului socialdemocrat român din Ardeal și Bănat ținut la 19 și 20 Ianuarie 1919 st. n. în Sibiu hotărăște următoarele:

Congresul aprobă hotărârea aduse de delegații muncitorimei întruniți la Alba-Iulia cu ocazia Adunării naționale, privitor la organizațiile economice de pe teritoriul unit cu România, anume ca întrucât vor permite împrejurările organizațiile economice să aparțină și mai departe centralelor din Budapesta până la hotărârea definitivă a Congresului de pace asupra granițelor cu Ungaria.

Totodată însă Congresul hotărăște instituirea unei comisii centrale a tuturor organizațiilor economice de pe teritoriul acesta, care va avea chemarea sa dea directiva și a îngrijii de bunăstarea morală, culturală și materială a susnumitelor organizațiuni. Aceasta comisiune va fi numită de noul comitet executiv, după posibilitate în conțelegere cu centralele Uniunilor sindicale din Budapesta, precum și cu tovarășii maghiari și nemți de pe teritoriul ocupat.

S'au mai primit noule statute și s'a ales noul comitet executiv al partidului social-democrat român eșind victorioasa grupare de sub conducerea dlui oan Flueraș și Josif Jumanca.

Regularea valutei în Bohemia.

În vederea unei anchete asupra valutei și a regulării acesteia ministrul de finanțe ceh a trimis tuturor institutelor de bani din Bohemia și persoanelor marcante cu rol în viața economică a acestei țări un chestionar, pentru a afla și a cunoaște părerea acestora în chestiune.

Prima întrebare, ce o pune ministrul de finanțe este, dacă este recomandabil a stabili valuta cehoslovacă independent de valuta austro-ungară, a desființa comunitatea existentă încă și dacă da, să se facă aceasta imediat sau numai după stabilirea definitivă a frontierelor țării? Cum să se facă tranziția? Să se stampileze vechile bancnote sau să se emită în locul acestora altele noue? Să se fondeze în acest scop o bancă nouă sau poate fi încredințată aceasta operație și altui institut?

Se poate stabili stocul de bancnote, ce ar trebui primit ori se poate privi ca normativ stocul aflător în prezent pe teritoriul țării? E posibilă aranjarea independentă ori e necesară o înțelegere cu celelalte state? Ce procedeu este recomandabil în un caz și ce în celalalt caz?

A doua grupă de întrebări se referă la viitoarea stabilire și îmbunătățire a valutei, prin modificarea ra-

dicală a sistemului de impozite și potențarea producției. Se ocupă cu chestiunea acoperirii metalice, cu scăderea și încetarea inflației de bancnote, prin emiterea de rente de stat cu dobânzi. Sunt și întrebări referitoare la eventuala devaluație, și la proporția cu care statul s'ar putea atașa uniunii monetare latine etc.

În o altă grupă se pun întrebări cu privire la efectele, ce le-ar avea una sau alta din modalitățile de regulare a valutei și a finanțelor asupra pretenșiunilor personale, private și publice, asupra pretenșiunilor impersonale etc. Ce efect poate avea devaluația asupra singuraticelor straturi a populației? Cum să se aranjeze obligamentele, contractate în baza valutei bune, devenite scadente după devaluație? Ce efect ar avea ori și care din modalitățile acestea de aranjare asupra institutelor de bani și în general la ce inconveniente ar da naștere devaluația?

Chestionarul se ocupă în legătură cu problema valutară și monetară, și cu chestiunea licidării împrumuturilor de stat și cu împrumuturile de războiu. Între întrebări este și următoarea: n'ar trebui căutată rezolvarea întregului complex de chestiuni, cu preferință, pe baza dreptății sociale?

La noi lucrările pentru regularea valutei încă sunt în curs.

CRONICĂ.

Comisari de alimentație Au fost numiți: pentru comitatul Târnavei-mici dl Augustin Folea, preot în Boziaș, — pentru comitatul Târnavei-mari dl Dr. David Bleahu, avocat în Mediaș, — pentru comitatul Solnoc-Dobâca dl Ioan Maxim, inginer în Dej, — pentru comitatul Bistrița-Năsăud dl Dumitru Rebrean, contabil, Bistrița, — pentru comitatul Timiș dl Dr. George Adam, avocat, Timișoara, — pentru comitatul Alba-inferioară dl Emil F. Negruțiu, proprietar, Blaj. — pentru comitatul Sibiiului dl Ioan Chirca, notar, Săliște și pentru comitatul Muraș-Turda dl Nicolae Oprean, comerciant, T.-Murașului.

A fost numit subcomisar de alimentare pentru cercurile pretoriale Teaca, Urmeniș și Șarmașul-mare din comitatul Cojocnei dl Emil Birtolon, dirigent la filiala «Bistrițiana» în Teaca.

A fost numit comisar special la dispoziția resortului de alimentare și de comunicație dl Vasile Dobrota, proprietar în Șeica-mare.

De ce are nevoie România veche? Pentru operației economice România veche are nevoie în viitorul apropiat de un mare import de:

1. Materii prime pentru întreprinderi industriale
2. Materiale de construcție pentru lucrări publice și particulare.
3. Instalații tehnice pentru fabricile devastate.
4. Mașini și unelte agricole.
5. Articole de îmbrăcăminte și încălțăminte.

6. Articole alimentare coloniale și

7. Oarecari cantități de cereale pentru însemănțare.

*

Dispoziții valutare în Jugo-Slavia. Guvernul sud-slav a oprit orice import și export de bancnote și monete pe teritoriul Jugo-Slaviei. Este oprită și circulația pe calea asigurațiilor și a Cassei de păstrare postale. Călătorii, cari se din țară pot duce cu ei cel mult K 1000. Cel-ce împotriva ordonanței, duce din sau aduce în țară bancnote se urmărește în sensul legii pentru spionaj și i se confiscă banii.

*

Urcări de capital social în 1918. Dintre băncile noastre și-au urcat capitalul social, în anul 1918, următoarele:

«Vulturul», S.-Mărtin	dela K	100,000	la K	200,000
«Economul», Cluj	„ „	1,000,000	„ „	1,500,000
«Poporul», Lugos	„ „	500,000	„ „	1,000,000
«Aurora», Năsăud	„ „	150,000	„ „	300,000
«Țibleşana», Reteag	„ „	100,000	„ „	200,000
«Sebeșana», Sebeșul-săs.	„ „	200,000	„ „	400,000

Sporul total rezultat din aceste urcări de capital este de K 1.550,000.

*

Ultima tragere la sorți a lozurilor de stat din 1864 a fost la 1 Ianuar a. c. S'au emis la anul 1864 în sumă de fl. 40 milioane, cu cursul de 96, în titluri de fl. 100 (200,000 buc.) și fl. 50 (200,000 buc.) cu câte 2 cup. La izbucnirea războiului cursul acestor lozuri a fost de K 700 — resp. K 353.

*

Controlul fabricilor și imobilelor maghiare în Jugo-Slavia. Guvernul sud-slav a ordonat punerea sub control permanent de stat a tuturor întreprinderilor și imobilelor a căroră proprietari sunt supuși străini. Controlul îl exerciază comisari-controlori speciali.

O rugare.

Fiindu-mi sevestrate de autoritățile ungurești și duse la Budapesta, în timpul absenței mele din Ardeal, acțiunile mai jos înșirate, rog On. Direcțiunile Băncilor noastre să refuze rescumpărarea cupoanelor acestor acții.

Lumina	act. Nr. 0113
Târnavéana	„ „ 1501—1503
Economia	„ „ 0649, 1030, 1522
Geogéana	„ „ 70—72
Hațiegana	„ „ 0454, 0455, 2049—2052
Vulturul	„ „ 0201—0205 și 1050—1054
Vatra	„ „ 0273—0282 și 2273—2282
Banca Gen. de Asig.	4752, 4753

Brașov, 10 Ianuarie 1919.

Axente Banciu,
profesor.

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul Băncilor române pe 1919 Anul XX. Redactor: *Constantin Popp*. Editura «Solidarității». Sibiu. Tiparul Tipografiei Arhidiecezane 1918. Prețul K 10.

Cunoscutul șematism al institutelor noastre financiare a apărut zilele trecute în extensiune de 8 coale.

Conține datele privitoare la firma, anul fondării, capital social, prețul acțiilor, dividendă, prescripțiunea cupoanelor, dreptul de votare, firmarea, direcțiunea, comitetul de supraveghiere și funcționari, apoi bilanțul și contul profit și pierdere pe 1917, distribuirea profitului net și a cuotei de binefacere dela 113 bănci, ca societăți pe acții, 23 însoțiri și 7 alte întreprinderi. Apoi datele privitoare la «Banca generală de asigurare» și la «Solidaritatea», precum și la băncile revizuite în 1918 prin revizori experți. În fine o tabelă a dividendei băncilor române pe 1917 și o cheie pentru bilanț: un mic dicționar german și maghiar.

Invitare la abonament.

Anul XXI.

Cu începerea unui nou an rugăm onor. noastre institute de bani, membre a „Solidarității” și pe abonații particulari, de a căroră binevoitor sprijin ne-am bucurat până acum, să ne împărtășească de același sprijin și în anul în care intrăm, grăbind a-și înol abonamentele și folosindu-se cât mai adeseori de coloanele revistei noastre pentru inserarea publicațiilor lor oficiale: bilanțuri anuale, convocări de adunări generale, diverse comunicate, concurse etc. etc.

Asemenea adresăm on. noștri abonați restanțieri — institute și particulari — rugămintea ca deodată cu prenumărarea revistei noastre pe 1919 să-și achite și restanțele de abonament din trecut.

Urcarea extraordinară a cheltuielilor de editare a acestei reviste — a prețului hârtiei și a tiparului — cu mai multe sute de procente față de vremurile normale dinainte de războiu, ne constrânge și pe noi a urcă în mod corăspunsător prețul de abonament.

Prețul de prenumerare este:

K 40.— pe un an
K 20.— pe 1/2 an.

„Revista Economică“ continuă a apărea în extensiunea de până acum, în fiecare săptămână odată, Sâmbăta.

Manuscrisele bilanțurilor și altor publicații, menite a apărea ca inserțiuni Sâmbăta, rugăm a le expediă cu poșta din bună vreme și după posibilitate astfel, ca să ajungă în posesiunea noastră **cel mai târziu:**

Joi în aceeași săptămână,

pentruca să nu fim nevoiți a amâna publicarea inserțiunilor pe săptămâna următoare.

Comandele de abonament, precum și inserțiunile, rugăm a le adresă ca și până acum la **Administrația „Revistei Economice“, Sibiu-Nagyszeben („Albina“).**

„LUMINA“,

instituit de credit și de economii soc. pe acții în Sibiu.

Aviz.

Aducem la cunoștința deponenților noștri că cu începere din 15 Februarie a. c. depunerile spre fructificare pe libele făcute până azi se vor fructifica cu **3%** și toate depunerile în cont-curent deja în ființă cu **2¹/₂%**.

De azi încolo și până la alte dispoziții se fructifică depunerile pe libele nouă cu **2¹/₂%**, iar depunerile în cont-curent nouă cu **2%**.

Impozitul după interese îl plătește în toate cazurile institutul.

Sibiu, la 16 Ianuarie 1919.

1—1

Direcțiunea.

«Cassa de păstrare în Miercurea» societate pe acții.

Aviz.

Aducem la cunoștință deponenților noștri că cu începere din 15 Februarie a. c. depunerile spre fructificare pe libele făcute până azi se vor fructifica cu **3%** și toate depunerile în cont-curent deja în ființă cu **2¹/₂%**.

De azi încolo și până la alte dispoziții se fructifică depunerile pe libele nouă, cu **2¹/₂%**, iar în cont-curent nouă cu **2%**.

Impozitul după interese îl plătește în toate cazurile institutul.

Miercurea, la 16 Ianuarie 1919.

1—1

Direcțiunea.

Fructificarea

Depozitelor spre fructificare pe libele și cont-curent.

Cu începere dela 7 Februarie 1919 se vor fructifica toate Depozitele spre fructificare pe libele **actualmente în ființă**, cu **3%** și toate Depozitele în cont-curent, **deja în ființă**, cu **2¹/₂%**.

De azi încolo și până la alte dispoziții, se fructifică Depozitele spre fructificare pe libele **noue**, cu **2¹/₂%**, iar Depozitele în cont-curent **noue**, cu **2%**. 3—3

Impozitul după dobânzi îl plătește în toate cazurile institutul.

„Albina“, institut de credit și economii

Hermanstädter Allgemeine Sparkassa.

Bodenkreditanstalt în Sibiu.

Hermannstädter Vorschuss-Verein.

Post de corespondent.

Uzinele electrice soc. anonimă din Sibiu caută **corespondent**. 3—3

Se cere cunoștința perfectă a limbii române și germane, în vorbire și scriere.

Ofertele, cu indicarea pretenșiunilor de salar, sunt a se adresă deadreptul la **Biroul Central a Uzinelor electrice din Sibiu**.

Un milion.

Pentru finanțarea unei mari întreprinderi românești de comerț și industrie, care are să servească scopuri **culturale și naționale**, să caută capitaliști. Particulari sau bănci, cari se interesează de această afacere, sunt rugați a se adresă pentru informații grabnic la administrație sub «România nouă». 3—3